

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Median lukiodiplomin arvioinnin uudistaminen

Nina Penttinen
Opetusneuvos
Opetushallitus

Miksi arviointiohjeita päivitetään?

- **Tavoitteena yhdenmukaistaminen,** kaikissa lukiodiplomeissa samat osiot: teos, portfolio ja pohdinta
- Median lukiodiplomissa portfolioa ei ole aiemmin arvioitu
- Arvioinnin kohteiden päivittäminen, mediakenttä on muuttunut
- Lausunolle loka-marraskuussa 2026
- Uudet ohjeet keväällä 2027

Median lukiodiplomi (LOPS 2019)

- **Yleiset tavoitteet**
- **Moduulin tavoitteena on, että opiskelija**
  - antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan
  - osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä
  - osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa
  - osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.
- **Keskeiset sisällöt**
  - perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
  - muodostuvat **portfolion ja mediaesityksen** muodostamasta kokonaisuudesta.

Median lukiodiplomin rakenne (nykyinen)

- Median lukiodiplomi muodostuu **mediaesityksestä** ja **portfoliosta**, joka sisältää työsuunnitelman, mediaelämäkerran ja esseen.
- Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen median lukiodiplomi suoritetaan kahden opintopisteen laajuisen opintojakson aikana.
- Median lukiodiplomin suorittamisen pohjana ovat **kahdeksan opintopisteen** laajuiset median lukiodiplomia edeltävät lukio-opinnot.
- Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, jotka voivat olla median lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja.

Median lukiodiplomiin liittyvä materiaali

- [Median lukiodiplomin ohjeet](#)
- [Median lukiodiplomin vuosittaiset tehtävät](#)
- [Median lukiodiplomin tukimateriaali](#)

3.2 Median lukiodiplomin arviointi ja arvioinnin kohteet (nykyiset)

- Median lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja ja ainakin yksi toinen arvioija, jolla tulee olla media-alan asiantuntemus. Arvioijat päätyvät yhteiseen arvosanaan laskemalla annettujen pisteiden keskiarvon. Lukiodiplomisuorituksesta laaditaan arviointipöytäkirja, jonka kumpikin arvioija allekirjoittaa ja joka tallennetaan lukion arkistoon. Arvioinnista annetaan numeroarvioinnin lisäksi myös arviointilausunto, joka annetaan opiskelijalle. Sen allekirjoittavat molemmat arvioijat.
- Median lukiodiplomin arvioinnin kohteena on lukiodiplomin kokonaisuus: **lukiodiplomityöksi valittu mediaesitys (painoarvo 2/3) sekä esseessä osoitettu taito analysoida ja tulkita mediaa.**

Kolme ehdotusta rakenteesta

- **Ehdotus 1.**
- Median lukiodiplomin arvioinnin kohteena on lukiodiplomin kokonaisuus: lukiodiplomityöksi valittu **mediaesitys ja portfolio (2/3)** sekä **pohdinnassa** osoitettu taito analysoida ja tulkita mediaa yhteiskunnallisessa ja mediakriittisessä kontekstissa sekä reflektoida omaa oppimistaan ja rooliaan median tuottajana ja kuluttajana **(1/3)**.
- **Ehdotus 2.**
- Mediaesitys 2/3 ja portfolio ja pohdinta 1/3
- Mediaesityksen painoarvoa arvioinnissa korostetaan suhteessa portfolioon ja pohdintaan
- **Ehdotus 3.**
- **Mediaesityksessä** opiskelija osoittaa luovuuttaan sekä käytännön valmiuksiaan suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai ryhmässä mediaesitys tai sen osa. Työskentelyssä korostuvat valitun aiheen tarkoituksenmukainen käsittely, valitun mediaesityksen lajityypin ja ilmaisukeinojen hallinta, tekninen toteutus sekä kyky jäsentää ja yhdistää nämä toimivaksi kokonaisuudeksi. **(½ arvioinnista)**
- **Portfoliossa** opiskelija osoittaa kykynsä dokumentoida suunnittelu- ja työskentelyprosessin keskeiset vaiheet, avata teoksensa sisältöjä ja merkityksiä sekä tehdä näkyväksi mediaesityksen edellyttämät tekniikat ja teknologiat. Lisäksi portfolio ilmentää opiskelijan ymmärrystä teosta ympäröivästä mediakentästä. **(¼ arvioinnista)**
- **Pohdinnassa** opiskelija osoittaa kykynsä analysoida ja tulkita mediaa yhteiskunnallisessa ja mediakriittisessä kontekstissa sekä reflektoida omaa oppimistaan ja rooliaan median tuottajana ja kuluttajana. **(¼ arvioinnista)**

Nykyiset arvioinnin kohteet MEDIAESITYS JA ESSEE

- **Mediailmaisu**

- kyky valita ja rakentaa kiinnostava sisältö lukiodiplomityöhön
- valmiudet asettaa ja ilmaista työskentelyn päämäärät sekä taito analysoida ja arvioida työskentelyprosessia ja tuloksia
- tuotantoprosessin hallinta
- taito työskennellä sekä yksin että ryhmässä
- käytetyn tekniikan ja ilmaisun sopivuus työhön
- tekijän tavoitteiden välittyminen kohderyhmälle
- esityksen tai teoksen mielenkiintoisuus ja vaikuttavuus

- **Mediakritiikki**

- kyky tarkastella mediaa yhteiskunnallisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- käytettyjen lähteiden relevanssi ja monipuolisuus
- aktiivinen toimiminen mediaympäristössä
- kriittisen valikoinnin, tulkinnan ja arvioinnin taidot
- kyky arvioida itseään median tuottajana ja vastaanottajana
- median lajityyppien ja monimuotoisuuden tunteminen

- **Mediatiedot**
- viestinnän peruskäsitteiden hallinta ja niiden soveltaminen yksilön ja yhteiskunnan alueilla
- välineiden historia ja kehitys
- mediaympäristön hahmottaminen
- tekijänoikeudet

Nykyiset arvosanojen kriteerit 1/2

- **Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit**

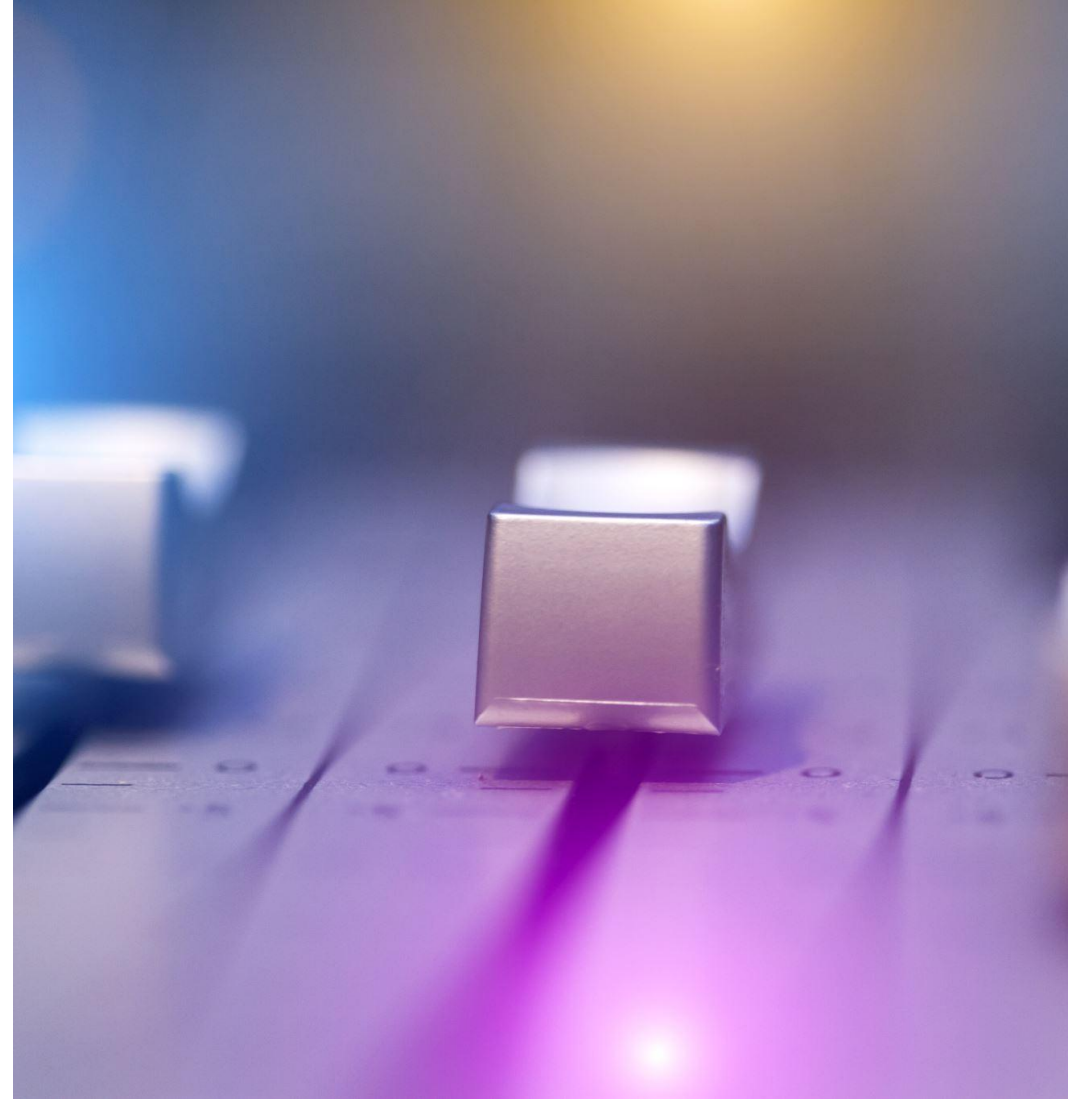
- Opiskelija osoittaa monipuolisia ja syvällisiä mediataitoja sekä hyödyntää omia vahvuuksiaan työskentelyssään. Työprosessin kuvaus on selkeä ja monipuolinen ja opiskelija on vahvasti sitoutunut työprosessiin: hän toimii aktiivisesti ja ottaa vastuuta työskentelystään. Hän kykenee tulokselliseen yhteistyöhön muiden ryhmän jäsenten kanssa.
- Median lukiodiplomityö on kypsä ja tasapainoinen ja siitä välittyvä tavoitteellisuus: se on hyvin kohdennettu ja tavoitteidensa mukaisesti esimerkiksi taiteellinen, tiedottava tai kantaaottava.
- Lukiodiplomityö on oivaltava, ja siinä on uusia näkökulmia. Mediakriittinen ajattelu läpäisee koko työn. Lukiodiplomityön kokonaisuus on eheä ja ulkoasu viimeistelty.

- **Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit**

- Opiskelija osaa soveltaa työssään hyvin mediataitojaan ja -tietojaan. Lukiodiplomityön ja työprosessin pohdinta on selkeää, suunnittelusta ja toteuttamisesta välittyy pyrkimys työskentelyn tavoitteellisuuteen. Opiskelija pystyy yhteistyöhön ja ottaa vastuuta omasta työskentelystään. Lukiodiplomityö vaikuttaa harkitulta ja työssä näkyy mediakriittinen ajattelu.
- Mediakriittinen ajattelu näkyy työssä, mutta lukiodiplomityön näkökulmat ovat tavanomaisia.

Nykyiset arvosanojen kriteerit 2/2

- **Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit**
- Opiskelijalla on työssään sanottavaa ja sisältöä, vaikkakaan lukiodiplomityön tavoitteet eivät välity selkeästi. Tekninen osaaminen on riittävää sisällön välittymiseen. Opiskelijan sitoutuminen työskentelyprosessiin on epätasaista.
- Lukiodiplomityön pohdinta on suppeaa tai puuttuu olennaisilta osilta, mutta opiskelijalla on median perustaitoja. Mediakriittisyyttä on havaittavissa. Lukiodiplomityö on puutteellinen tai ulkoasu viimeistelemätön.

Ehdotus uusiksi arviointiohjeiksi

- Mediaesitys ja portfolio arvioitaisiin yhdessä vai erikseen
  - Arvioinnin kohteet
  - Arvosanakriteerit 10, 8 ja 6
  - Voisiko yhdistää sekä arvioinnin kohteet että arvosanakriteerit?
- Pohdinta arvioitaisiin omanaan
  - Arvioinnin kohteet
  - Arvosanakriteerit 10, 8 ja 6

Ehdotukset uusiksi arvioinnin kohteiksi mediaesityksen ja portfolion osalta ovat 1/2

- **Mediaisuus**
- kyky valita ja rakentaa kiinnostava sisältö lukiodiplomityöhön
- valmiudet esittää ja ilmaista työskentelyn päämäärät sekä taito analysoida ja arvioida työskentelyprosessia ja tuloksia
- tuotantoprosessin hallinta ja sen dokumentointi
- taito hallita kokonaisuuksia ja aikatauluttaa työskentely yksin ja/tai ryhmässä
- käytetyn tekniikan ja ilmaisun sopivuus valittuun työhön
- tekijän tavoitteiden välittyminen kohderyhmälle
- esityksen tai teoksen mielenkiintoisuus ja vaikuttavuus

Ehdotukset uusiksi arvioinnin kohteiksi mediaesityksen ja portfolion osalta ovat 2/2

- **Mediatiedot**
- viestinnän peruskäsitteiden hallinta ja soveltaminen
- tekijänoikeudet, niiden tunnistaminen ja oikea käyttö
- median lajityyppien ja monimuotoisuuden tuntemus
- käytetyn teknologian ja työvälineiden tuntemus
- mediaympäristön hahmottaminen, kriittinen valikointi ja arviointi
- oman roolin määrittäminen valitussa mediaympäristössä
- käytettyjen lähteiden oikeaoppinen merkitseminen

Ehdotukset uusiksi arvioinnin kohteiksi pohdinnan osalta

- **Arvioinnin kohteet pohdinnan osalta ovat:**
- kyky analysoida ja tulkita mediaa yhteiskunnallisessa kontekstissa
- kyky arvioida mediaa ja sen vaikutuksia mediakriittisesti
- kyky jäsentää ja arvioida omaa mediaesitystä osana laajempaa mediaympäristöä
- kyky reflektoida omaa toimintaansa median tuottajana ja vastaanottajana
- kyky tarkastella omaa oppimisprosessiaan analyyttisesti

Ehdotukset uusiksi arvosanojen kriteereiksi

MEDIAESITYS

- **Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit**

- Opiskelija osoittaa monipuolisia ja syvällisiä mediataitoja sekä työskentelee tavoitteellisesti ja vastuullisesti yksin ja/tai osana isompaa kokonaisuutta.
- Mediaesitys on sisällöllisesti oivaltava, tarkoituksenmukaisesti rajattu ja kohdennettu, ja se toteuttaa valitun lajityypin ilmaisukeinoja taitavasti.
- Työ asettuu luontevasti mediakontekstiinsa ja osoittaa tarvittaessa mediakriittistä otetta.
- Kokonaisuus on erinomainen; eheä, tasapainoinen ja teknisesti viimeistelty.

- **Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit**

- Opiskelija soveltaa mediataitojaan ja -tietoaan tarkoituksenmukaisesti ja työskentelee pääosin tavoitteellisesti.
- Mediaesitys on sisällöllisesti harkittu ja vastaa valitun lajityypin keskeisiä piirteitä.
- Kokonaisuus on toimiva ja ymmärrettävä, ja tekninen toteutus tukee sisällön välittymistä.

- **Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit**

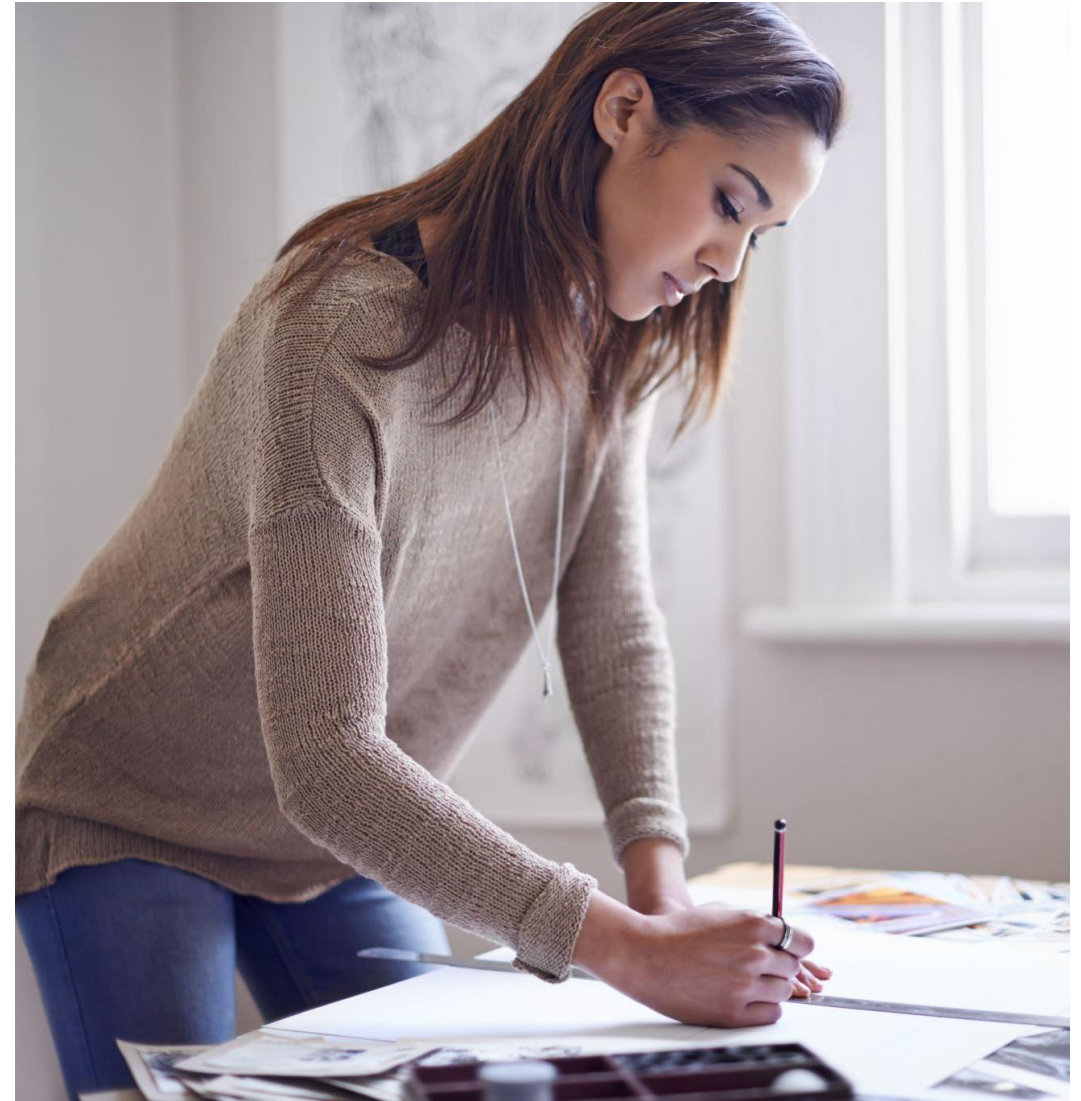
- Opiskelijalla on työssään sanottavaa ja sisältöä, vaikkakaan lukiodiplomityön tavoitteet eivät välity selkeästi ja kokonaisuuden hallinta jää osin puutteelliseksi.
- Mediaesitys välittää pääsisällön, mutta vaatisi kehittelyä sisällön, rakenteen tai teknisen toteutuksen osalta.

Ehdotukset uusiksi arvosanojen kriteereiksi

PORTFOLIO

- **Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit**
  - Opiskelija dokumentoi työskentelyprosessinsa monipuolisesti, jäsenyनेesti ja tarkoituksenmukaisesti. Portfolio tekee näkyväksi suunnittelun ja toteutuksen keskeiset vaiheet sekä niiden väliset yhteydet. Opiskelija kykenee avaamaan teoksensa sisältöjä, tavoitteita ja ratkaisuja syvällisesti ja perustellusti.
  - Portfolio osoittaa vahvaa ymmärrystä mediatuotannon prosessista, käytetyistä tekniikoista ja teknologioista sekä niiden merkityksestä lopputulokseen. Opiskelija tarkastelee työtään osana laajempaa mediakenttää ja tekee perusteltuja valintoja. Hän noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti ja merkitsee käyttämänsä lähteet huolellisesti ja oikeaoppisesti.
  - Oman työskentelyn arviointi on analyttistä ja kehittävää: opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä kykenee arvioimaan tekemiensä ratkaisujen onnistumista.
  - Portfolion kokonaisuus on selkeä, visuaalisesti mielenkiintoinen ja viimeistelty.
- **Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit**
  - Opiskelija dokumentoi työskentelyprosessinsa keskeiset vaiheet ja esittää ne pääosin selkeästi. Suunnittelu, toteutus ja arviointi tulevat esiin, ja niiden välillä on nähtävissä yhteys.
  - Opiskelija osaa kuvata teoksensa sisältöjä ja tavoitteita sekä perustella keskeisiä ratkaisujaan. Ymmärrys mediatuotannon prosessista ja käytetyistä välineistä on hyvä. Hän ottaa tekijänoikeudet huomioon ja merkitsee käyttämänsä lähteet pääosin asianmukaisesti.
  - Oman työskentelyn arviointi on asiallista ja tunnistaa keskeisiä onnistumisia ja kehittämiskohteita.
  - Portfolion kokonaisuus on toimiva ja ymmärrettävä ja kuvia on hyödynnetty.

- **Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit**
- Opiskelija dokumentoi työskentelyprosessiaan, mutta kuvaus on osin puutteellista tai hajanaista. Prosessin vaiheet eivät jäsenny selkeästi kokonaisuudeksi.
- Teoksen sisältöjen, tavoitteiden tai ratkaisujen avaaminen jää suppeaksi tai yleiselle tasolle. Ymmärrys mediatuotannon prosessista ja välineistä on perustasoinen. Tekijänoikeuksien huomioimisessa tai lähteiden merkitsemisessä on puutteita.
- Oman työskentelyn arviointi on niukkaa tai kuvailevaa, eikä se juurikaan syvennä työn ymmärtämistä.
- Portfolion kokonaisuus on keskeneräinen tai vaatii jäsentelyä.

Ehdotukset uusiksi arvosanojen kriteereiksi

POHDINTA

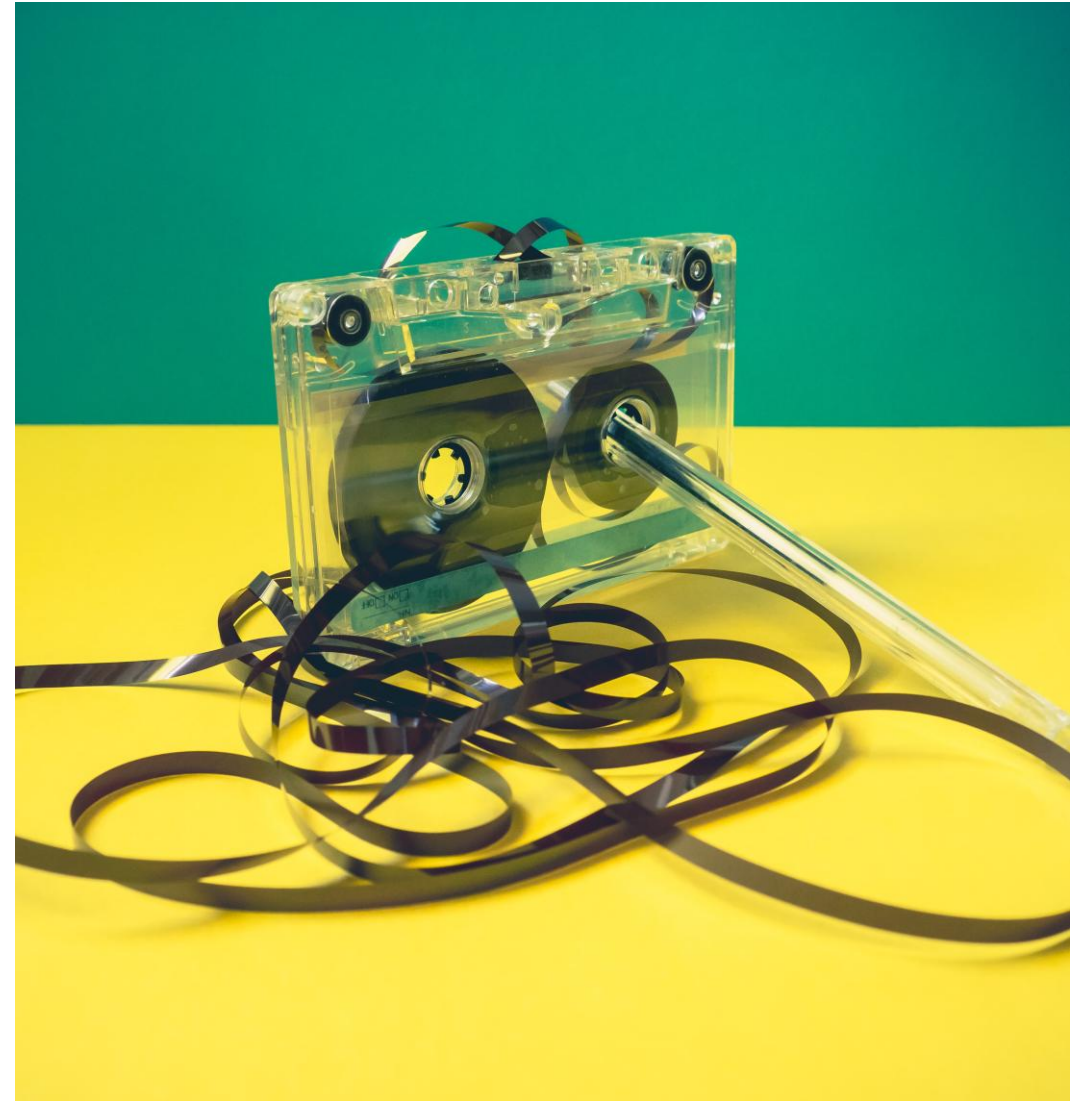
- **Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit**

- Opiskelija analysoi ja tulkitsee mediaa syvällisesti osana yhteiskunnallista ja kulttuurista kontekstia.
- Opiskelija arvioi median sisältöjä, tavoitteita ja vaikutuksia mediakriittisesti ja perustellusti. Hän osaa suhteuttaa tarkastelunsa omaan mediaesitykseensä ja laajempaan mediaympäristöön.
- Opiskelija reflektoi omaa toimintaansa median tuottajana ja vastaanottajana analyttisesti ja oivaltavasti. Hän tarkastelee oppimisprosessiaan syvällisesti, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä perustelee havaintonsa.
- Pohdinta on rakenteeltaan johdonmukainen, argumentaatio selkeää ja ilmaisu huoliteltua.

- **Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit**

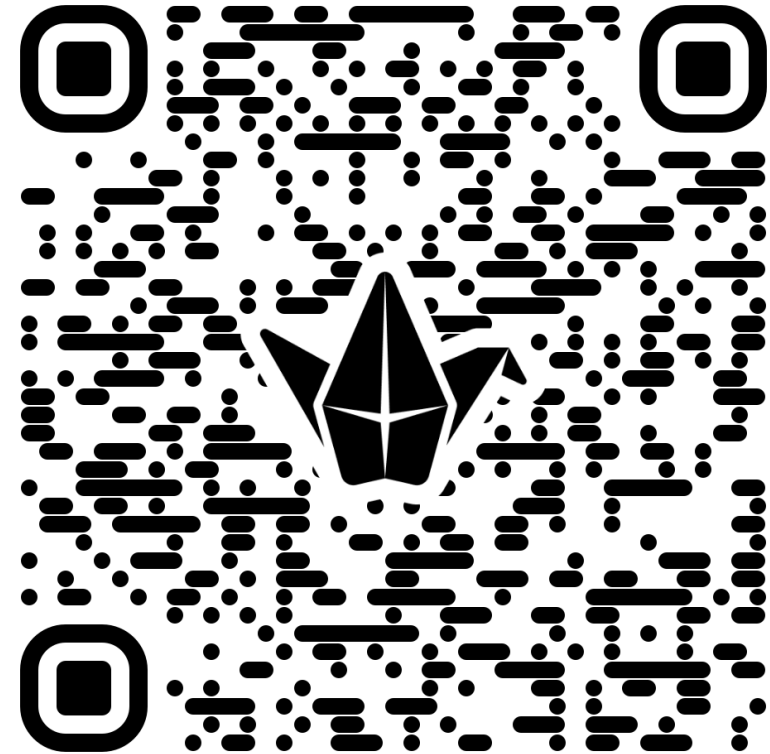
- Opiskelija analysoi ja tulkitsee mediaa pääosin selkeästi ja tunnistaa keskeisiä merkityksiä sekä yhteyksiä kontekstiin.
- Opiskelija arvioi median sisältöjä ja vaikutuksia mediakriittisesti, ja tarkastelu on perusteltua. Yhteys omaan mediaesitykseen on nähtävissä.
- Opiskelija reflektoi omaa toimintaansa median tuottajana ja vastaanottajana sekä tarkastelee oppimisprosessiaan. Arviointi on asiallista ja tunnistaa keskeisiä havaintoja.
- Essee on rakenteeltaan toimiva ja pääosin selkeä.

- **Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit**
- Opiskelija tarkastelee mediaa ja esittää siitä havaintoja, mutta analyysi ja tulkinta jäävät pinnallisiksi tai hajanaisiksi.
- Median arviointi on niukkaa tai perustelematonta, ja mediakriittinen näkökulma jää osittain puutteelliseksi. Yhteys omaan mediaesitykseen on heikko tai jää epäselväksi.
- Opiskelija kuvaa omaa toimintaansa ja oppimisprosessiaan, mutta reflektio on suppeaa tai kuvailevaa.
- Esseen rakenne on osin epäjohdonmukainen tai ilmaisu vaatii tarkentamista.

Yhteinen keskustelu

- Miten median lukiodiplomien osien arviointi tulisi painottaa?
- Vastaavatko arvioinnin kohteet nykyistä mediaympäristöä ja siinä vaadittavaa osaamista?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos

Nina Penttinen

